

*Aleksintseva Tetiana. The Problem of the Formation of Art Pedagogics as an Innovative Technology in Europe and the USA.* In the article, a review of scientific researches in the area of art pedagogics in the countries of Eastern and Western Europe and the USA is carried out. Basic tendencies of this newest pedagogical technology are determined, namely: in the countries of Western Europe and the USA it is mainly a use of art therapy at schools to form a healthy and socially productive personality, who is able to solve problems, get along with stress, as well as to develop communicative skills and healthy necessities of children and young people; in the East European countries as the mean of comprehension of issues of the day, development of self-examination abilities and successful social adaptation. Deep interest to art pedagogics as independent pedagogical industry and innovative pedagogical technology is marked in Russia. There is a great variety of research works of the Russian scientists, and the methods of art pedagogics are introduced into all educational levels - from preschool to high school. The short review of the development of art pedagogics in Ukraine is carried out. The conclusion about the prospects of art pedagogics in Ukrainian educational space is drawn, as the application of methods of art pedagogics opens new possibilities in modern pedagogics, promotes interest to the capture of knowledge, forms new abilities and skills, assists in active development of psychological processes and properties of children and young people, first of all, creativity, independence, skills of self-expression and self-reflection, and consequently, ability to adapt oneself to a macrosocial environment.

**Key words:** art pedagogics, art therapy, art, art education, innovative pedagogical technology.

УДК 378.147:004.377

Олександр Дем'янчук, Павло Саварин

*Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія імені Тараса Шевченка (м. Кременець);  
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки (м. Луцьк)*

### **Форми та компоненти реалізації ефективної підготовки майбутнього викладача до застосування медіатехнологій у професійній діяльності**

У статті коротко охарактеризовано поняття «медіатехнології» та необхідність їх застосування у педагогічній діяльності. Проведено аналіз процесу підготовки майбутнього викладача до застосування медіатехнологій в умовах інформаційного суспільства. Розглянуто та описано основні форми та шляхи підготовки майбутнього викладача до застосування медіатехнологій. Детально розглянуто різноманітні види та складові дефініції «готовність». Розроблено та обґрунтовано компоненти реалізації ефективної підготовки майбутнього викладача до застосування медіатехнологій у професійній діяльності.

**Ключові слова:** готовність, ефективна підготовка, професійна діяльність, медіатехнології, форми, компоненти, майбутній викладач.

**Постановка наукової проблеми та її значення.** Світ перейшов в постіндустріальне суспільство, зване «третьою хвилею». Його визначальними рисами стали інформація та комунікаційні технології. При цьому передача різного роду даних почалася в особливому вигляді – електронному. Логічно, що навчальні заклади вже просто не можуть обійтися без інформаційних технологій. А якщо більш узагальнено, то саме без їх застосування при передачі навчальної інформації. Це явище отримало назву «медіатехнології».

На основі аналізу теоретичних джерел, ми дійшли висновку, що медіатехнології визначають способи взаємодії і передачі інформації в соціумі. Застосування медіатехнологій у навчальному процесі займає особливе місце, оскільки вони можуть бути використані і як засіб зовнішньої дії на розумову діяльність студентів, і як чинник який діє на уже наявні знання, уміння та навички. Тому актуальним завданням виступає виокремлення форм та компонентів, які необхідні для реалізації ефективної підготовки майбутнього викладача до застосування медіатехнологій у професійній діяльності

**Аналіз досліджень цієї проблеми.** В процесі дослідження використано наукові праці в галузі інформатизації освіти (І. Захарова, В. Ключко, С. Сисоева та ін.); основи теорії електронного та безперервного навчання (Г. Велетсіанос, О. Герасимчук, Дж. Сіменс та ін.); медіаосвіти та медіапедагогіки (О. Волошенюк, В. Іванов, І. Фатеева, О. Федоров та ін.).

Застосування засобів інформаційно-комп'ютерних технологій у формуванні професійних знань майбутніх фахівців висвітлено у таких аспектах: проблеми формування знань, умінь і навичок майбутнього фахівця та вдосконалення його комп'ютерної підготовки (В. Гришин, М. Жалдак, І. Роберт, О. Спірін, Н. Талізїна, М. Шкіль та ін.); інформатизації та комп'ютеризації навчального процесу (В. Биков, Ю. Горошко, Р. Гуревич, Ю. Жук, Н. Завїзна, Н. Морзе, С. Раков, та ін.);

філософської спрямованості на визначення сутності знань (М. Данилов, П. Копкін, К. Славська, І. Харламов, та ін.).

Проте, варто відмітити, недостатній рівень досліджень проблеми застосування медіатехнологій у навчальному процесі. Саме тому вважаємо за доцільне провести аналіз даної проблеми та виокремити форми та компоненти необхідні для ефективної підготовки майбутніх викладачів до застосування медіатехнологій у професійній діяльності.

**Мета статті** – провести аналіз та виокремити форми та компоненти реалізації ефективної підготовки майбутнього викладача до застосування медіатехнологій у професійній діяльності.

**Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження.** Можливі різноманітні форми та методи підготовки майбутнього викладача технічних дисциплін до застосування медіатехнологій у професійній діяльності. Зокрема, досить добре зарекомендувала себе така форма проведення заняття як «Педагогічна студія». Студійне навчання стає сьогодні невід'ємною частиною професійної підготовки майбутніх вчителів та викладачів. «Суть студійних занять (studio – іт. «вивчення») аналогічна сутності студій живописців, танцюристів, співаків, скульпторів, дизайнерів, програмістів і т. д. У студії вивчають і навчаються розвивати здатність мислити, набираються професійного досвіду.

Студійний вид навчання необхідний при осягненні теоретичного матеріалу в його практичному втіленні на практиці» [17, с. 167].

Педагогічна студія – досить новий елемент у системі освіти, суттєвою ознакою якого є взаємодія і взаємопроникнення теоретичного, технологічного, методичного аспектів вивчення педагогічних проблем.

Педагогічна студія, за визначенням Н. Щуркової, – це «навчально- професійні заняття, покликані озброювати педагога на основі навчально-теоретичних знань практичними вміннями, що наділяє його професійним досвідом до етапу самостійної професійної роботи» [17, с. 167].

Науковець С. Пензін пропонує ще одну форму проведення занять, ряд моделей клубного руху – «зібрання глядачів у залі за інтересами, різновид шкільного або вузівського кінофакультатива або самодіяльне об'єднання глядачів». Перший варіант припускає пасивну роль аудиторії, в той час як другий та третій розраховані на її активність. Автор пропонує відійти від традиційних педагогічних методів ведення заняття, доводячи, що «автори фільмів – ті ж вчителі, вони дають уроки». С. Пензін стверджує, що «кіноосвіта – це напрям естетичного виховання аудиторії», а під предметом кіноосвіти розуміється система знань і умінь, необхідних для повноцінного сприйняття екранного мистецтва, розвитку художньої культури, творчих здібностей» [11, с. 7].

На підставі проведеного аналізу державних освітніх стандартів, за якими ведеться навчання магістрів, ми дійшли висновку, що можливі два шляхи ведення цілеспрямованої підготовки майбутнього викладача технічних дисциплін до застосування медіатехнологій у професійній діяльності із включенням вище перелічених форм та методів:

- 1) поняття про медіатехнології та їх практичне застосування, інтегроване в дисципліни, включені в обов'язковий мінімум змісту підготовки магістра технічного профілю;
- 2) виділення самостійного окремого курсу щодо підготовки магістрів до застосування медіатехнологій у професійній діяльності в рамках дисциплін вузівського компонента або дисциплін за вибором студента.

Необхідно відзначити, що другий варіант є більш кращим, тому що розширення і поглиблення відомостей про медіатехнології у наявних дисциплінах, по-перше, утруднено необхідністю перерозподілу обсягу часу, відведеного на дану дисципліну, природно, на шкоду іншим ключовим поняттям даного курсу, а по-друге, тим, що цей варіант не передбачає навчання методиці застосування медіатехнологій у педагогічній діяльності.

Ефективність підготовки майбутнього викладача технічних дисциплін до застосування медіатехнологій можна визначити за допомогою дефініції «готовність». Поняття готовності досить докладно розроблено в дисертаційних та інших наукових дослідженнях, присвячених цій проблемі. Готовність до якого-небудь виду діяльності є метою і кінцевим результатом підготовки до неї. Більшість дослідників розглядає готовність як певну цілісність, що характеризується двома складовими: психологічна готовність і практична готовність.

Психологічну готовність більшість дослідників розглядає у двох видах: тимчасова готовність і довготривала готовність.

Тимчасова готовність характеризує «стан мобілізації всіх психофізіологічних систем людини, які забезпечують ефективне виконання певних дій» [13, с. 75]. Цей вид психологічної готовності передуює виникненню свідомих психологічних процесів і може розглядатися на функціональному рівні як тимчасовий стан. Тимчасову готовність також визначають погляди, наснага, радість, зосередженість і т. д.

Другий вид готовності – довготривала готовність – визначається як стійка характеристика особистості [4]. Вона розглядається на особистісному рівні – погляди, переконання, інтереси, потреби і т.д. Саме наявність у майбутнього викладача технічних дисциплін довготривалої психологічної готовності до застосування медіатехнологій (тобто усвідомлення потреби у здійсненні подібної діяльності) необхідна для повноцінної професійної діяльності.

Обидва ці види готовності утворюють нерозривну єдність: тимчасова готовність визначає продуктивність довготривалої готовності в конкретних обставинах, але виникнення готовності як стану залежить від довготривалої готовності [18].

Таким чином, психологічна готовність характеризує внутрішню готовність здійснювати діяльність.

Практична готовність відображає «міру зовнішньої процесуально-діяльнісної форми прояву відповідних характеристик в комплексі і окремо» (Д. Ільясов), тобто передбачає оволодіння людиною професійними вміннями на основі теоретичних знань. Це положення розроблялося і в роботах С. Рубінштейна. Він вважав, що весь психологічний світ людини з точки зору функцій, які виконуються психічними процесами і властивостями особистості, ділиться на дві категорії психічних явищ: спонукальну, що обумовлює діяльнісне ставлення до світу, і виконавську, що забезпечує сам процес діяльності [14, с. 219-234].

У психолого-педагогічній літературі досить широко розглядається проблема готовності особистості до діяльності. Найбільш загально прийнятою є концепція готовності до діяльності М. Дьяченко та Л. Кандилович. Вони визначають готовність як професійно важливу якість особистості, яка являє собою певну цілісність і включає в себе наступні компоненти:

- мотиваційний (позитивне ставлення до професії, інтерес до неї й інші досить стійкі професійні мотиви);
- орієнтаційний (знання і уявлення про особливості і умови професійної діяльності, її вимоги до особистості);
- операційні (володіння способами і прийомами професійної діяльності, необхідними знаннями, навичками, вміннями, процесами аналізу, синтезу, порівняння, узагальнення і т.д.);
- вольовий (самоконтроль, вміння управляти діями з яких складається виконання трудових обов'язків);
- оціночний (самооцінка своєї професійної підготовленості та відповідності вирішення професійних завдань оптимальним трудовим зразкам).

На думку М. Дьяченко та Л. Кандилович, «достатня розвиненість і вираженість цих компонентів і їх цілісної єдності – показник високого рівня професійної психологічної готовності фахівця до праці, його активності, самостійності, творчості» [8].

У ряді робіт розглядається також така характеристика готовності, як потреба в здійсненні діяльності (Л. Веретенникова, Д. Ільясов, Б. Утегенова).

Розглядаючи готовність до якого-небудь виду педагогічної діяльності, автори дають їй різні визначення: це «стійка властивість особистості, що являє собою певну цілісність» [1, с. 105]; «досить хороша розвиненість тих якостей, (фізичних, психічних, інтелектуальних і т.д.), які необхідні при її виконанні» [10], «цілісне особистісне утворення» [5, с. 16]; «оволодіння педагогічними вміннями» [15, с. 224-229]; «цілеспрямований комплекс якостей, знань, практичних навичок і умінь, відносин, станів» [18]; «цілісна внутрішня властивість (інтегративна здатність) особистості» [9]; «інтегральне утворення особистості» [2] і т.д.

К. Дурай-Новакова під готовністю до педагогічної діяльності розуміє цілісне вираження всіх підструктур особистості, зорієнтованих на повне і успішне виконання різноманітних ролей вчителя; «складне структурне утворення, центральним ядром якого є позитивні установки, мотиви і основні цінності вчительської професії. У цю готовність входять також професійно важливі риси характеру, педагогічні здібності, сукупність професійно-педагогічних знань, навичок і вмінь, певний досвід їх застосування на практиці [7, с. 229].

Л. Веретенникова дає наступне визначення готовності: «Готовність до педагогічної діяльності, тому чи іншому її виду, є інтегральне утворення, що включає в себе професійно значущі якості педагога, сукупність необхідних для цієї діяльності загальних і спеціальних знань, умінь і навичок та потреби в здійсненні цієї діяльності» [3].

Тієї ж точки зору на сутність готовності як інтегральної якості особистості дотримується Н. Плетньова. Вона вважає, що готовність проявляється у прагненні до діяльності і в підготовленості до здійснення цієї діяльності на професійному рівні [12].

Таким чином, у більшості вивчених нами досліджень готовність розуміється як внутрішня якість або властивість особистості, що являє собою певну цілісність і є ознакою професійної кваліфікації. Вона є результатом цілеспрямованої підготовки і повинна розглядатися в розвитку.

Більшість дослідників у складі готовності виділяють два компоненти:

- наявність певних професійних знань;
- оволодіння системою професійних умінь.

Критеріями сформованості готовності в цьому випадку виступають інформаційний та методичний показники підготовленості вчителя до своєї професії [16]. У ряді досліджень структура готовності має трикомпонентний склад:

1. Мотиваційно-відношеннєвий компонент.
2. Теоретичний компонент.
3. Практичний компонент [6].

Мотиваційно-відношеннєвий компонент включає в себе активне позитивне ставлення до обраної діяльності, формування внутрішньої готовності до здійснення діяльності.

Б. Утегенова до складу готовності включає мотиваційно-потребувальний, орієнтаційний, змістовно-операційний, оцінний компоненти [8].

У більшості робіт (К. Дурай-Новакова, М. Дьяченко, А. Кандилович, С. Ніколаєнко, Г. Серіков) готовність розглядається як складна багаторівнева система, що носить цілісний характер. Наприклад, С. Ніколаєнко, визначивши специфіку системно-структурних, функціональних і генетичних зв'язків, зробив висновок, що професійна готовність, будучи багаторівневою системою якостей, властивостей і станів особистості, являє собою єдність двох підсистем: довгострокової і ситуативної.

Аналіз робіт з даної проблеми показав, що конкретний зміст поняття «готовність» визначається тим видом діяльності, яким потрібно оволодіти в процесі підготовки.

Для того, щоб розкрити зміст поняття «готовність майбутнього викладача технічних дисциплін до застосування медіатехнологій у професійній діяльності», на основі опрацьованих літературних джерел, нами було виокремлено чотири складові:

- психологічна готовність – стійке утворення, яке передбачає інтерес та позитивне ставлення до застосування медіатехнологій майбутнім викладачем технічних дисциплін у професійній діяльності;
- теоретична готовність – чітке розуміння і знання особливостей та умов застосування медіатехнологій у майбутній професійній діяльності, ключових аспектів поняття «медіатехнології»;
- практична готовність – володіння необхідними навичками, вміннями, процесами аналізу, синтезу, порівняння, узагальнення, способами і прийомами застосування медіатехнологій у професійній діяльності і т.д.;
- творча готовність – здатність, на основі здобутих знань, умінь та навичок, створювати власні навчальні матеріали із застосуванням медіатехнологій.

Ці складові потрібно розглядати як окремі частини цілісного процесу підготовки майбутнього викладача технічних дисциплін до застосування медіатехнологій у професійній діяльності. Тому позитивного результату підготовки можна досягти лише забезпечивши поетапне та цілісне формування даних компонентів, а на їх основі і готовності.

Все вищевикладене дозволяє нам сформулювати наступне визначення: «готовність майбутнього викладача технічних дисциплін до застосування медіатехнологій у професійній діяльності» – стале інтегративно-особистісне утворення, що характеризується усвідомленням необхідності і стійким бажанням застосовувати медіатехнології у професійній діяльності, а також наявністю певного мінімуму теоретичних і методичних знань щодо їх застосування».

Таким чином охарактеризувавши форми підготовки, складові готовності, критерії та рівні підготовки виділимо наступні компоненти, які власне складають основу підготовки майбутнього викладача технічних дисциплін до застосування медіатехнологій у професійній діяльності:

- організаційний компонент – характеризується умовами підготовки та складає основу процесу підготовки;
- мотиваційний компонент – основним елементом даного компоненту виступає психологічна готовність майбутнього викладача застосовувати медіа технології у професійній діяльності;
- когнітивний компонент – характеризується системою засвоєних знань та умінь необхідних для застосування медіатехнологій у професійній діяльності, показником виступає теоретична готовність;
- операційний компонент – визначається практичною готовністю студента-магістра до застосування медіатехнологій у майбутній педагогічній діяльності;

- креативний компонент – визначає здатність майбутнього викладача створювати нові навчальні системи для передачі та отримання знань за допомогою медіатехнологій, характеризується творчою готовністю;
- результативний компонент – підсумовуючий елемент, який включає себе критерії та рівні підготовки майбутнього викладача технічних дисциплін до застосування медіатехнологій у професійній діяльності.

**Висновки та перспективи подальших досліджень.** Ще Ян Амос Коменський дуже образно зазначав, що будь-яка помилка перетворюється з «маленького сніжка» у «велику снігову грудку» неуспішності, якщо на цю помилку не реагує педагог і не залучає самого вихованця до діяльності, спрямованої на її подолання.

Ми впевнені у тому, що для виконання повноцінної роботи, спрямованої на коригування знань і вмінь кожного студента, викладачеві, окрім глибокого знання навчального матеріалу та методики його викладання, необхідна сформованість умінь здійснення самокоригування. Отже, забезпечення зворотного зв'язку в управлінні процесом підготовки майбутніх викладачів до застосування медіатехнологій у педагогічній діяльності здійснюється через аналіз результатів, самоконтроль, коригуючу діяльність.

Таким чином, охарактеризувавши основні складові підготовки майбутнього викладача технічних дисциплін до застосування медіатехнологій у професійній діяльності необхідною умовою виступає поєднання їх в єдине ціле та створення моделі підготовки, яка буде поєднувати окреслені вище форми, компоненти, а також зворотній зв'язок.

#### *Джерела та література*

1. Абдуллина О. А. *Общепедагогическая подготовка учителя в системе высшего педагогического образования* / О. А. Абдуллина. – М. : Просвещение, 1984. – 208 с.
2. Архангельский С. И. *Учебный процесс в высшей школе, его закономерные основы и методы : учебно-методическое пособие* / С. И. Архангельский. – М. : Высшая школа, 1980. – 368 с.
3. Веретенникова Л. К. *Подготовка студентов к воспитательной работе с октябрятами* : дис. канд. пед. наук : спец. 13.00.01 / Л. К. Веретенникова – М., 1985. – 266 с.
4. Воронова Т. А. *Формирование у студентов готовности к педагогическому самообразованию в условиях университета* : дис. канд. пед. наук : спец. 13.00.01 / Т. А. Воронова – Л., 1986. – 280 с.
5. Вьюнова Н. И. *Обучение студентов педвуза реализации индивидуального подхода в воспитании младших школьников* : дис. канд. пед. наук : спец. 13.00.01 / Н. И. Вьюнова – М., 1984. – 259 с.
6. Губарева Л. Ф. *Формирование профессиональной готовности студентов факультета начальных классов к реализации принципов гуманной педагогики*: дис. канд. пед. наук : спец. 13.00.01 / Л. Ф. Губарева – Самара, 1994. – 205 с.
7. Дурай-Новакова К. М. *Формирование профессиональной готовности студентов к педагогической деятельности*: автореф. дис. докт. пед. наук : спец. 03.00.01 / К. М. Дурай-Новакова. – М., 1983. – 32 с.
8. Дьяченко М. И. *Психологические проблемы готовности к деятельности* / М. И. Дьяченко, Л. А. Кандыбович. – Мн. : Изд-во БГУ, 1976. – 176 с.
9. *Использование средств массовой информации и наглядной пропаганды в преподавании общественных дисциплин в средней школе: Методические рекомендации* / Под ред. Д. И. Полторака. – М. : НИИ средств обучения и учебной книги АПН СССР, 1989. – 113 с.
10. Левшина И. С. *Как воспринимаются произведения искусства* / И. С. Левшина. – М. : Знание, 1986. – 96 с.
11. Пензин С. Н. *Кино и эстетическое воспитание: методологические проблемы* [Текст] / С. Н. Пензин. – Воронеж : Изд-во Воронеж. ун-та, 1987. – 176 с.
12. Плетнева Н. Л. *Формирование готовности будущих учителей к внеучебной воспитательной работе с учащимися (в процессе обучения по основной специальности)* : дис. канд. пед. наук : спец. 13.00.01 / Н. Л. Плетнева – Челябинск, 1995. – 177 с.
13. *Психологический словарь* / Под ред. В. В. Давыдова и др. – М. : Педагогика, 1983. – 448 с.
14. Рубинштейн С. Л. *Проблема способностей и вопросы психологической теории* // *Проблемы общей психологии*. / С. Л. Рубинштейн – М. : Педагогика, 1976.
15. Спичкин А. В. *Видеокамера в школе* / А. В. Спичкин – Наука и образование Зауралья. – 2000. – №3.
16. Утегенова Б. М. *Педагогические условия формирования готовности будущего учителя к профориентационной работе в школе* : автореф. дис. канд. пед. наук : спец. 13.00.01 / Б. М. Утегенова – Челябинск, 1993. – 19с.
17. Щуркова Н. Е. *Педагогическая технология* / Н. Е. Щурова – М. : Педагогическое общество России, 2002. – 224 с.
18. Якиманская И. С. *Технология личностно-ориентированного образования* / И. С. Якиманская – М. : Сентябрь, 2000. – 176 с.

## Referens

1. Abdullina O. A. Obshhepedagogicheskaja podgotovka uchitelja v sisteme vysshego pedagogicheskogo obrazovanija / O. A. Abdullina. – M. : Prosveshhenie, 1984. – 208 s.
2. Arhangel'skij S. I. Uchebnyj process v vysshej shkole, ego zakonomernye osnovy i metody : uchebno-metodicheskoe posobie / S. I. Arhangel'skij. – M. : Vysshaja shkola, 1980. – 368 s.
3. Veretennikova L. K. Podgotovka studentov k vospitatel'noj rabote s oktjabrjatami : dis. kand. ped. nauk : spec. 13.00.01 / L. K. Veretennikova – M., 1985. – 266 s.
4. Voronova T. A. Formirovanie u studentov gotovnosti k pedagogicheskomu samoobrazovaniju v uslovijah universiteta : dis. kand. ped. nauk : spec. 13.00.01 / T. A. Voronova – L., 1986. – 280 s.
5. V'junova N. I. Obuchenie studentov pedvuza realizacii individual'nogo podhoda v vospitanii mladshih shkol'nikov : dis. kand. ped. nauk : spec. 13.00.01 / N. I. V'junova – M., 1984. – 259 s.
6. Gubareva L. F. Formirovanie professional'noj gotovnosti studentov fakul'teta nachal'nyh klassov k realizacii principov gumannoj pedagogiki: dis. kand. ped. nauk : spec. 13.00.01 / L. F. Gubareva – Samara, 1994. – 205 s.
7. Duraj-Novakova K. M. Formirovanie professional'noj gotovnosti studentov k pedagogicheskoj dejatel'nosti: avtoref. dis. dokt. ped. nauk : spec. 03.00.01 / K. M. Duraj-Novakova. – M., 1983. – 32 s.
8. D'jachenko M. I. Psihologicheskie problemy gotovnosti k dejatel'nosti / M. I. D'jachenko, L. A. Kandybovich. – Mn. : Izd-vo BGU, 1976. – 176 s.
9. Ispol'zovanie sredstv massovoj informacii i nagljadnoj propagandy v prepodavanii obshhestvennyh disciplin v srednej shkole: Metodicheskie rekomendacii / Pod red. D. I. Poltoraka. – M. : NII sredstv obuchenija i uchebnoj knigi APN SSSR, 1989. – 113 s.
10. Levshina I. S. Kak vosprinimajutsja proizvedenija iskusstva / I. S. Levshina. – M. : Znanie, 1986. – 96 s.
11. Penzin S. N. Kino i jesteticheskoe vospitanie: metodologicheskie problemy [Tekst] / S. N. Penzin. – Voronezh : Izd-vo Voronezh. un-ta, 1987. – 176 s.
12. Pletneva N. L. Formirovanie gotovnosti budushhijh uchitelej k vneuchebnoj vospitatel'noj rabote s uchashhimisja (v processe obuchenija po osnovnoj special'nosti) : dis. kand. ped. nauk : spec. 13.00.01 / N. L. Pletneva – Cheljabinsk, 1995. – 177 s.
13. Psihologicheskij slovar' / Pod red. V. V. Davydova i dr. – M. : Pedagogika, 1983. – 448 s.
14. Rubinshtejn S. L. Problema sposobnostej i voprosy psihologicheskoj teorii // Problemy obshhej psihologii. / S. L. Rubinshtejn – M. : Pedagogika, 1976.
15. Spichkin A. V. Videokamera v shkole / A. V. Spichkin – Nauka i obrazovanie Zaural'ja. – 2000. – №3.
16. Utegenova B. M. Pedagogicheskie uslovija formirovanija gotovnosti budushhego uchitelja k proforientacionnoj rabote v shkole : avtoref. dis. kand. ped. nauk : spec. 13.00.01 / B. M. Utegenova – Cheljabinsk, 1993. – 19s.
17. Shhurova N. E. Pedagogicheskaja tehnologija / N. E. Shhurova – M. : Pedagogicheskoe obshhestvo Rossii, 2002. – 224 s.
18. Jakimanskaja I. S. Tehnologija lichnostno-orientirovannogo obrazovanija / I. S. Jakimanskaja – M. : Sentjabr', 2000. – 176 s.

*Демянчук Александр, Саварин Павел. Формы и компоненты реализации эффективной подготовки будущего преподавателя к применению медиатехнологий в профессиональной деятельности.* В статье кратко охарактеризованы понятие «медиатехнологии» и необходимость их применения в педагогической деятельности. Проведен анализ процесса подготовки будущего преподавателя к применению медиатехнологий в условиях информационного общества. Рассмотрены и описаны основные формы и пути подготовки будущего преподавателя к применению медиатехнологий. Подробно рассмотрены различные виды и составляющие дефиниции «готовность». Разработаны и обоснованы компоненты реализации эффективной подготовки будущего преподавателя к применению медиатехнологий в профессиональной деятельности.

**Ключевые слова:** готовность, эффективная подготовка, профессиональная деятельность, медиатехнологии, формы, компоненты, будущий преподаватель.

*Demjanchuk Aleksandr, Savaryn Pavlo. Forms and Components of Effective Implementation of the Training of the Future Teacher to Use Media Technologies in Professional Activity.* The paper put forward the issue of knowledge transfer and receipt of information technology. In particular, the analysis of research scientists of the problem, and briefly described the concept of «media technologies» and the need for their use in educational activities. The analysis of the process of preparation of the future teacher to use media technologies in the information society. Consider and describe basic forms and ways of training future teacher to use media technologies. Generally, there are two ways of driving targeted training of future teachers of technical subjects to the use of media technologies in their professional activities. The first – the concept of media technologies included in the Master training course, the second – the selection of self-training course masters to use media technologies in their professional activities. In detail the different types and components of the definition of «readiness». To expand the meaning of «readiness of the future teachers of technical subjects to the use of media technologies in professional activity», based on the processed literature singled out four components: psychological readiness, theoretical readiness, practical readiness, creative readiness. Developed and proved effective implementation of the components of the preparation of the future teachers

of technical subjects to the use of media technologies in professional activities such as: organizational component, motivational component, cognitive component, operational component, creative and effective components. In order to provide feedback to manage the preparation of future teachers of technical subjects to the use of media technologies in teaching activities through analysis of the results of creative activity, self-monitoring and corrective work.

**Key words:** readiness, effective training, professional activity, media technology, shape, components, future teacher.

УДК 378:004

Юрій Тулашвілі, Наталія Олексів

*Національний університет водного господарства та природокористування (м. Рівне);*

*Луцький національний технічний університет (м. Луцьк)*

### **Інтенсифікація навчальної діяльності інженерів-педагогів комп'ютерного профілю за допомогою інтелект-карт**

У статті висвітлено питання підготовки інженерів-педагогів комп'ютерного профілю до побудови та використання в навчальному процесі інтелект-карт як засобу когнітивної візуалізації. Обґрунтовано актуальність їх застосування в процесі опрацювання та осмислення навчальної інформації як методу інтенсифікації навчально-розвивальної діяльності суб'єктів освітнього процесу. Розглянуто принципи раціонального відображення змісту навчального матеріалу та вимоги, що стосуються психофізіологічного сприйняття людиною інформації, зображеної на інтелект-карті; алгоритм її створення для активізації навчальної діяльності.

**Ключові слова:** інженер-педагог, засіб навчання, когнітивна візуалізація, інформаційно-комунікаційні технології, інтелект-карти.

**Постановка проблеми.** В умовах стрімкого розвитку інформаційно-комунікаційних технологій та активного їх впровадження в навчальне середовище, процес підготовки майбутніх фахівців пронизаний використанням електронних дидактичних засобів, різноманітних сервісів освітнього призначення, інформаційних ресурсів, що зумовлює потребу удосконалення та модернізації подання змісту навчального матеріалу із використанням інноваційних технологій. Постає проблема оптимального викладу навчального матеріалу зі збереженням смислового наповнення та змістовного його представлення. Інформатизація освітнього процесу також сюди долучає потребу вдосконалення змістовної складової за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ). Розглядаючи освітній потенціал застосування інноваційних педагогічних інструментів слід також зупинити свою увагу на дидактичних аспектах візуалізації змісту навчального матеріалу засобами ІКТ, що сприятиме усвідомленню та успішному засвоєнню студентами дидактичних одиниць, формуванню в них візуального мислення на основі утворення мислеобразів.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Використання інтелект-карт у навчальному процесі активно досліджується як закордонними, так і вітчизняними науковцями. І.Радченко розглядає технології concept mapping та mind mapping у контексті інформаційно-дидактичного середовища; М.Бирка обґрунтовує актуальність використання інтелектуальних технологій у професійній діяльності вчителів природничо-математичних дисциплін, розкриває основні принципи та етапи створення інтелект-карт; В.Яценко відзначає ефективність використання даного методу для інтенсифікації навчання інформатики; Н.Терещенко розглядає як новітній метод мислення опрацювання змісту навчання на основі інтелект-карт.

**Метою статті є** окреслення практичних аспектів застосування інтелект-карт та обґрунтування актуальності їх використання для інтенсифікації навчальної діяльності в процесі професійної підготовки інженерів-педагогів комп'ютерного профілю.

**Виклад основного матеріалу.** На сучасному етапі розвитку освіти підготовка майбутніх фахівців дедалі більше ґрунтується на активному застосуванні ІКТ. Особливо гостро це питання постає в умовах процесу навчання інженерів-педагогів комп'ютерного профілю, професійна діяльність яких є багатоаспектною. Вони готуються для здійснення педагогічної, навчально-виробничої та організаційно-методичної діяльності в сфері професійно-технічної освіти та для підготовки кваліфікованих робітників безпосередньо на виробництві. Інженер-педагог повинен не лише володіти актуальними знаннями та практичними вміннями застосування ІКТ у навчально-